

**TAKO POJEM
PSALME V
NAROČJU
SLEPE DOLINE
str. 2**

**VILKU NOVAK
OB NJEGOVEM
90. ROJSTNEM
DNEVU
str. 4**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 6. maja 1999 ☼ Leto IX, št. 9

Obraniti (ohraniti), kar se še da?!

"Obraniti (ohraniti), kar se še da, zbrati, kar se še da" - je zaključil svoje predavanje etnolog, raziskovalec gradiščanskih Madžarov, na etnološki konferenci v Monoštru, ki je potekala 27. in 28. aprila.

Konferenco je organizirala narodnostna sekcija Madžarskega etnološkega društva z naslovom Etnološko raziskovanje manjšin ob tromeji. Na posvetovanju so udeleženci lahko prisluhnili osim referatom o porabskih Slovencih, gradiščanskih Hrvatih na Madžarskem in v Avstriji, gradiščanskih Madžarih, Nemcih in Romih na zahodnem Madžarskem ter o prekmurskih Madžarih. Predavanja so se več ali manj osredotočila na pregled etnoloških raziskovanj določenih manjšin ter na oceno etnološkega dela med manjšinskimi skupnostmi nasploh.

Kot skupno ugotovitev skoraj vseh predavateljev bi lahko zapisali, da niti na Madžarskem niti v matičnih državah sodelujočih manjšin ne obstaja pristojna strokovna institucija, ki bi koordinirala manjšinske etnološke raziskave. Skupni problem je tudi pomanjkanje ustreznih etnologov, ki govorijo jezik (narečje) manjšin.

Po določenih predavanjih

Narodnostni etnologi z vseh koncev Madžarske so se po strokovnem zasedanju seznanjali tudi z zanimivostmi Monoštra. Dr. Ernő Eperjessy jih je pred baročno cerkvijo seznanil z legendami, ki so povezane z biko pri Monoštru in so jih ohranili Slovenci v okolici Monoštra.

je pa poslušalec dobil občutek, da se pojavljata v etnoloških raziskovanjih (tudi manjšinskih) dva trenda. Eden želi le obraniti, zbrati vse, kar se še da in smatra za snov svojega raziskovanja le ljudsko kulturo, bodisi predmetno bodisi duhovno. Drugi etnologi gledajo na etnologijo širše, ter v svoja raziskovanja vključujejo tudi nove pojave. Zelo zanimivo je bilo poslušati g. Benčiča, ki je rekel, da raziskujejo tudi rock in pop glasbo v gradiščanskem hrvaškem jeziku itd. Medtem ko se pri prvem trendu človeku zdi, da nastaja neko "mrtvo" gradivo, zapis preteklega, inventiranje razpadajočega tradicionalnega kmečkega sveta, pri drugem dobi občutek, da je bolj življenjski, kajti tradicijo želi integrirati v svet, ki ga živimo, in se ne boji sprememb.

Čeprav drži, da je osnova preživetja (ohranitve) vsakega naroda (narodnosti) - poleg jezika - tradicija, le da nanjo ne smemo gledati toga. Kajti potem bo čas povozil nas in tradicijo, kakor se je to zgodilo že nekaterim manjšinam v našem prostoru. Zato pa moram priznati, da mi je ta novejša težnja v etnologiji vsekakor bolj simpatična.

M. Sukič

Dr. Avgust Pavel

Tako pojem psalme v naročju slepe doline

Doktor Avgust Pavel je leta 1933 izdal svojo prvo pesniško zbirko pod naslovom Tako pojem psalme v naročju slepe doline. Zdaj imamo prvič

celovit prevod zbirke tudi v slovenskem jeziku. Prevod je delo upokojenega odranskega župnika Lojzeta Kozarja (rojen v Martinju 11.11.1910, umrl 29.04.1999), znanega tudi kot avtorja številnih literarnih del, saj je v skupno zakladnico slovenske kulture prispeval 4600 objavljenih strani z literarnega, teološkega, sociološkega, praktično pastoralnega ter meditativnega področja.

Lojze Kozar se je s poezijo dr. Avgusta Pavla seznanil med vojno, ko so mu pokazali Pavlove pesmi v madžarskem jeziku. Najprej ga je motilo, zakaj ne piše v materinščini, vendar je pozneje spoznal, da Pavel ni mogel ravnati drugače, kot da je pisal v madžarskem jeziku.

Prve Pavlove pesmi v Kozarjevem prevodu so začele izhajati v Stopinjah (letna publikacija Pomurskega pastoralnega področja) leta 1972. Vsako leto je izšlo v Stopinjah nekaj pesmi iz zbirke, ki jo imamo zdaj v slovenskem prevodu in tudi iz zbirke Zažgani gozd. Ta zbirka še ni v celoti prevedena v slovenski jezik.

V zbirki Tako pojem psalme v naročju slepe doline je objavljenih blizu sedemdeset pesmi, ki so razdeljene v šest ciklov: Moje odreenelno stoletje, Vonj davnih otav, Bolest roma z mano, Psalmi smrti,

Ljubezenski psalmi in Krušne pesmi.

In kaj je slepa dolina? Prevajalec odgovarja, da po njegovem Avgust Pavel ni mislil niti na Madžarsko niti na Slovenijo, ampak na tisti čas, v katerem je pisal te pesmi in so se že kazali prvi temni oblaki morije druge svetovne vojne. Zato je bil zanj "ves svet slepa dolina".

O avtorju in njegovih pesmih piše v knjigi dr. Vilko Novak: "Prvi vsestranski nadarjeni pesnik, jezikoslovec, slovstveni zgodovinar in v teh strokah vseučiliško šolan v naših krajih je bil Avgust Pavel. Ko je spoznal, da z njegovim zaželenim prihodom v slovensko domovino ne bo nič, je začel v jeziku svojega okolja izražati v pesniški obliki svoje misli in

čustva. Potem ko je objavil nekaj pesmi v časnikih in časopisih, je sedemindesetletnemu dozorela prva zbirka: Vak völgy ölén így zsolozsmázok - Tako pojem psalme v naročju slepe doline (1933). Miselno in čustveno izvirne pesmi so bile navdušeno sprejete od kritike, čeprav so podobne pesmi pisali tisti čas tudi drugi in vse pod vtisom Andreja Adyja, ki ga je tudi Pavel zelo častil."

Čez tri leta je Avgust Pavel nastopil z novo zbirko Felgyújtott erdő - Zažgani gozd. Peti ciklus je namenil spominom na mladost in

slovenski zemlji: Jaz sem z globokimi koreninami povezan z zemljo. Poleg nežnih ljubezenskih pesmi odmevajo tu pretresljiva srečanja s

smrtjo - kot bi bil pesnik slutil, da ne bo dočakal šestdeset let. Zelo važno je Pavlovo prevajanje iz našega jezika v madžarsščino. "Za prevod Cankarjevega Hlapca Jerneja so rekli, da to ni literatura, je skoraj kot evangelij," pravi Lojze Kozar, Vilko Novak pa v uvodniku o prevajalskem delu še, da je dosegel izjemne rezultate "s svojim izrednim poznavanjem pesniškega jezika".

Na naslovnici knjige je detajl freske Staneta Kregarja v odranski cerkvi, na zavihkih pa kratki predstavitvi dr. Avgusta Pavla in Lojzeta Kozarja.

eR

Zapis o pesniški zbirki Avgusta Pavla moramo končati z žalostno novico: 29. aprila je sklenil bogato življenjsko pot avtor prevoda, župnik Lojze Kozar. Ob nedavnem obisku v Odrancih je na vprašanje, kaj piše in pripravlja, zelo sproščeno odgovoril: "Zdaj nič več ne pišem, ker je čas potekel, sem star človek." Je slutil?

O mamljiva, dragocena divjina!

O, Življenje, Življenje!
O, drage Divjine ptičje žgolenje!
Prebeli, slepljivi sončni sij.
Zreli smeh jagodnordečih ust.
Ti mrzlica razpokanih ustnic, žejnih poljubov.
Žvenkljajoče srebro sanj.
Ti prvo sanjarjenje
in prvih poskusov korakov klopot.
Grudastih jesenskih poti samotárjenje.
Na neznatnih bajtah mrtvaški prt iz suhih trav.
Na laporni pustoli
sončno, vabeče pokopališče.
"Pot mrtvaških nosil" in okrog veže mrliške
prekucavajoča se pomlad!

O, Življenje, Življenje!
Štrašna, blodeča Divjina!
Če se kdaj-kdaj iz ovijalk tvojih izvijem,
- tedaj pozabim na pregon, na goščav strahove -
in na tvojih rožnatih čistinah
kot srečni otrok metulje lovim
in nazaj proti hrupni goščavi
smehljajočo se belo zastavo vihtim.
O, življenje!
O, varljiva, pasti polna dragocena Divjina!

Bedim ob bregovih mimo hitečih let;
in zajemam
posvečujočo,
zadoščujočo
krstno vodó za moje vedno bolj poganske dni;
in v razpokano, obrabljeno čutaro zbiram
nekaj osvežujočih požirkov
za žejno mizo omagujočih novih odhodov.
Iz naraščajočega mraka Divjine
kukavica vse manj našteva.
Jaz pa vedno pogosteje lokam
iz magnetne dalje spominov.

(Prevajalec, gospod Lojze Kozar, je bil prepričan, da pesem O mamljiva, dragocena divjina! odstira pogled v celotno prvo pesniško zbirko dr. Avgusta Pavla Tako pojem psalme v naročju slepe doline.)

Naša delegacija v Beltincaj

Dolenjeseniška slovenska samouprava je 1996. leta poiskala vrtec v Beltincaju pa je pozvala edno otroško skupino (csoport) k nam na D. Senik v vrtec. Tisto prvo srečanje je bilau uspešno (sikerese), zatok smo pa nadaljevali v Beltincaju.

22. aprila 1999 je slovenska samouprava znovic obiskala Beltince, da bi je letos pozvali k nam. Našo delegacijo je sprevedo v Beltince Martin Ropoš, gorenjeseniški župan in predsednik Državne slovenske samouprave. Dolenjeseniško delegacijo je vodo Laci Bajzek, predsednik slovenske samouprave.

V Beltincaju so nas lepo sprejeli, ravnateljica vrtca Mira Šömen se je pobrigala za dobre pogoje (feltetelek) za naše pogovore. Ka smo si pa zgučali? 1. junija de srečanje pri nas. Edna skupina mlajšov pride na G. Senik, druga na D. Senik v vrtec in bi tam ostali

tak do edne vöre. Po tistim bi si pa sedli na avtobuse pa bi šli na izlet, poglednit cejlo Porabje. Te bi pa držali v Števanovcaj eden počinek v pionirskom tabori. Tam bi se deca igrala, med tejm bi meli piknik. Pa smo gvüšni v tejn, da se znauvičzgoditakša "čüda", ka de

se deca prauto večera že znala zgučavati. Takšo srečanje je najbaukša šaula za jezik.

Že žmetno čakamo 1. junij. Gvüšni smo, da tau srečanje nede zamanjsko. Na piknik pa pozovemo mlajše, vzgojiteljice iz števanovskega vrtca tü.

I. Barber

Štenjé

Velki črni bik

Od slovenski pesnikov po drugi bojni je dosta zanimivi pesmi piso - Dane Zajc (1929-). V gimnazijo je odo v Ljubljani, tam je būu knjižničar tō. Pesmi je piso nej samo za vōzraščene, liki za mlajše tō (*Abecedarija, Bela mačica*). Pesmi Daneta Zajca nej so vesele, bole pesimistične so, liki zavolo toga so eške zanimive. Kak pesem **Veliki črni bik**:

tvoj zamolki klic?

Veliki črni bik, brezkrvno je jutro.

Tvoj glas pada v grape kot razcerfrana jata črnih vran.

Nihče ne sliši tvoje samote. Nikogar ne napojiš s črno krvjo svojega glasu. Umolknj, veliki črni bik.

Veliki črni bik rjove v jutro. Sonce na vzhodu brusi bleščečo mesarsko sekiro.

Marija Kozar

Veliki črni bik rjove v jutro. Veliki črni bik, koga kličeš? Prazni so pašniki. Prazne so gore. Prazne so grape. Prazne kot odmev tvojega klica.

Veliki črni bik rjove v jutro. Kot dabi brizgala težka črna kri pod vršičke temnih smrek. Kot da bi se nad gozdom na vzhodu odpiralo v jutro bikovo oko. Veliki črni bik, koga kličeš? Je slast poslušati, kako ti vrača odmev

Vsigdar srmacke, dapa dun veseli (6)

Mati, ti se pa žalosti!

O svojom žitki je pripovedjala starejša tatica, stero je v življenji dosta vse zaojdlo, dapa na njenom obrazi je dun skurok vsigdar smej, kak če bi se težavam pa lagvomi tō znala smejati. Njeno zgodbo (történet), stero objavljamo v več talaj, je doj spisala Ema Sukič.

Radūvali smo se velkoj držini, mlajši so - Baugi (h)vala - vsi zdravi bili, nikšo nevolu smo nej meli z njimi. Par lejt je tak brž odletelo, kak če bi veter popino. Pomaleg smo si glejve tō zozidali, svinje smo držali na svojo stran. Mlajši so trno radi meso pa cvirke geli. Dja sam itak šaulo čistit ojdla, dapa stari školnik je 1950-oga leta v penzijo išo pa so se v Varaš šli držat. Oni so tō velko žalost meli. Sin se je na Nemškom včijo pa se je z avtom bujo. Tak so njim samo dve (h)čeri ostale.

Je prišlo leto 1956, gda je revolucija bila v rosagi. Naša najstarejša (h)či nas je tū njala. Mlade dejkle - kumaj 15-16 lejt stare - so si vkūpzguncāle, da do šle svejt probat. Odišle so v Ameriko, srečo so mejle, vsikša je mejla kakšno tetrico ali kakšnoga vūca, gde so se leko stavile. Trno mi je žmetno spadnilo, ka nas je (h)či tū njala, dapa tak sam si mislila, leko de njeni žitek ležejši kak moj. Z naše vesi je okoli 80-90 lūdi odišlo. Sprvoga njim je nej leko bilau, ali oni so si v par lejtaj več spravili kak mi v celjom žitki.

Nej dugo po tistim se je pa nevola zgodila v držini. Očo je mlada telica podse vdarila pa je poklačila. Krv se njim je zasedla v črvej, tisto je njim smrtno bilau. Nej dojšla edna žalost, ka sam (h)čer zgibila, je prišla druga, ka sam očima zgibila. Trno so mi falili, ka so oni zame trno dobri bili.

Lejta so brž šle. Tejva dva menšiva sta tō zrasla. Dobro sta se včila, dapa ka vala, če sta v vōlke šaule nej mogla, ka je dosta koštalo. Vekša (h)či je 1966-oga leta domau prišla na gledanje. Te se je že oženila, z možaum je prišla. Menšo je tō nanjē vzela, naj dé v Ameriko na glédanje. Vej ji pa nej mujs tam ostati, če se ji nede vidlo, ji je pravla. Gda so papirge prišli, ka bi leko išla, te je tak jokala, ka ji je skur srce paučilo. Ona buma nede išla, ona raj merje, kak name tū na. Nej mi je vseeno nede išla, dapa pravla sam ji: "Idi pa pogledni pa te leko nazaj prideš!" 1968-oga leta je odišla. Kaj vi pa nazaj prišla?! Vizum ji je dolpreteko, njau pa nej bilau. V Ameriki se je spoznala z ednim mladencem pa sta se oženila.

Zdaj že mata tri mlajše. Starejša (h)či pa dva. "Mati ti se pa žalosti!" Dapa tau je mauč držalo v meni, ka je sin doma bijo. Vsigdar sam si tak mislila, ka on doma ostane. Gda je pa k sodakom išo na Vogrsko, se je spozno z edno dejklov, za štiri lejta sta se oženila. Tak sam si mislila, vej pa moj žitek zdaj gnauk dun na gnako pride, mlajši so v dobrom mesti, oni živejo svoj žitek pa miva va z možaum živala svojoga. Vkup stariva gratava, kak de tau lepau. Ali gospodni Baug je ovak zračuno. 1971-oga leta je mauž betežen grato. Sprvoga smo se vūpali, ka de pa vse dobro. V špitalu je prišo, z želaudcom so ga vrezali, dapa želaudec je nikšo falingo nej emo. Te smo ga domau s špitalu pripelali pa je samo vegno kak kakšna rauža. Te je starejša (h)či domau prišla iz Amerike, pa ga je dala z helikopterom v Budapešt pelati v takše špitalu, gde so vōlki profesori delali. Dapa nej bilau pomoči, tam v Pešti v špitalu je mrau. V najlepši lejtaj je bijo, samo 58 lejt je bijo star, dja pa samo 49. Istina, ka je vōlka ceringa bila, dapa domau smo ga dali pripelati pa na domačom graubišči pokopati. Takšna žmečava pa žalost! Kakšna lejpa lejta bi eštja leko živala? Dapa mogla sam se pomiriti, prauti boži voli nika ne moremo včiniti. Bog zna, zakoj se zgodi, ka se zgodi. Po tistim so me (h)čeri dale tavō pelati na eno leto v Meriko, da bi malo pozabila žalost. 28 lejt sam že devica (vdova), nikdar več sam se nej stejala ženiti. Moj par de v mojom srci osto, dokeč mo živala. (Konec)

E.Sukič

Szilyjevo spominsko leto

V Somboteli se je 17. aprila 1999 začnilo Szilyjevo spominsko leto v cerkvi, štero je dau gorzozidati prvi sombotelski pušpek János Szily. Po svetoj meši so vence dojdevali pri kipi (szobor) pušpeka Szilyja, po tistom pa pušpek dr. István Konkoly so goropri

razstavo o življenji i deli prvoga sombotelskoga pušpeka Jánoša Szilyja. Cesarica Marija Terezija je sombotelsko pušpekijo gorpostavila 1777-oga leta. Pušpeki Szilyji je poslala lejpi mešni gvant, šteri je z zlatimi konci, cvōrni vōzošiti. Te gvant zdaj leko vidimo na razstavi.

Mi Slovenci tō dosta vse leko zavalimo prvomi sombotelskomi pušpeki. Najoprvm je naše slovenske fare gorpoisko. 14. septembra 1778-oga leta je odo na Gorenjom Siniki, gde je biu dūhovnik Matija Cvetan iz Dalmacije. Cerkvene kotrige so bili: Jožef Časar, Štefan Labric, Franc Sunič i Štefan Čuk.

V Števanovci pa je dau zozidani cerkev (1776-1780) za lūstvo, štero je

živelo v vesnicaj: Števanovci, Andovci, Otkovci, Sakalovci i Verica. Prve so mogli ti lidgé v Traušče ojtj k meši.

Tistoga ipa so katoličanci nej meli svoje knige, samo literange. Zavolo toga je pušpek Szily vōdau slovenske šaulske i cerkvene, molitvene knige, štere je napiso naš slovenski dūhovnik Mikloš Kūzmič. Na razstavi v Somboteli leko vidimo Kūzmičevo knigo, štero je napiso za šaulare: ABC knižica za národni soul hasek... (1783). Tau je prvi dvojezični slovensko-madžarski učbenik za katoličanske šaule.

Razstavo si leko poglednete do septembra, gda do meli v Somboteli konferenco o življenji i deli prvoga sombotelskoga pušpeka Jánoša Szilyja.

-mkm-

OD SLOVENIJE...

DRNOVŠKU NASLOV "ČASTNEGA TEXAČANA"

Slovenski premier se je ob zaključku obiska v ZDA, kjer se je udeležil vrhunskega zasedanja ob 50. obletnici zveze NATO v Washingtonu, v Austinu srečal z guvernerjem Texasa Georgom Bushem mlajšim, sinom nekdanjega istoimenskega predsednika ZDA. Drnovšek je pogovor z guvernerjem ocenil kot koristno in dobro naložbo za prihodnost, govorila pa sta predvsem o reševanju kosovske krize in zvezi NATO. Guverner je slovenskemu premieru tudi osebno predal listino, s katero mu je podelil naslov častnega Texačana.

SLOVESNOSTI OB DNEVU UPORA PROTI OKUPATORJU

V Sloveniji je 27. april državni praznik, dan upora proti okupatorju, ki obeležuje protifasištni boj. Po vsej državi so potekale številne prireditve: osrednja državna počastitev praznika pa je bila v Cankarjevem domu. Udeležil se je tudi predsednik države Milan Kučan. Slavnostni govornik je bil akademik dr. Boris Paternu, ki je pomemben del svojega znanstvenega dela posvetil raziskovanju umetniške ustvarjalnosti v času NOB.

Do leta 1991 se je v Sloveniji 27. april praznoval kot dan ustanovitve Osvobodilne fronte, od leta 1992 pa je to dan upora proti okupatorju. 27. aprila 1941 je bila v Vidmarjevi hiši v Ljubljani ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda, ki je razpletla lastno organizacijsko mrežo, v katero je zajela večino naprednih Slovencev. Še istega leta je OF oblikovala program v devetih točkah: napovedala je boj okupatorju do zmagovitega konca, razglasila lojalnost vseh skupin OF ter sklenila, da bo OF po končani vojni prevzela oblast na Slovenskem in uvedla ljudsko demokracijo.

Vilku Novaku ob njegovem 90. rojstnem dnevu

Prvi stiki prof. Vilka Novaka s Porabjem segajo v leto 1930, ko je obiskal Avgusta Pavla v Sombotelu in naše vasi. L. 1938 je spet prišel med Slovence ob Rabi in je v Slovenski vesi popisoval črne kuhinje. Leta 1941 je obiskal Dolnji Senik, kjer je imel tudi sorodnike. L. 1956 je na Gornjem Seniku odprl kulturni dom, katerega so poimenovali po Avgustu Pavlu. Čez deset let je spet obiskal Porabje, spoznal je

župnika Janoša Kūharja in učitelja Karla Gašparja.

Srečanje z Avgustom Pavlom, s Porabjem, s porabskimi ljudmi je zaznamovalo njegovo etnološko raziskovalno delo. Svoje prve članke o porabskih Slovencih je začel objavljati takoj po svojem prvem obisku. Etnološke spise in razprave o porabskih Slovencih je kontinuirano objavljali v slovenskih strokovnih publikacijah, v slovenskem periodičnem tisku, v madžarskih strokovnih publikacijah in v slovenskih manjšinskih medijih na Madžarskem. V svojih etnoloških delih je približal delo in življenje Avgusta Pavla, Jožefa Košiča, Alojzija Dravca, Trstenjakov rokopis "Slovinci na Ogrskem", madžarske spise o ljudskem življenju v Prekmurju itd.

To so le drobci, ki govorijo o porabskih Slovencih, ne bi pa upala ovrednotiti njegove etnološko-znanstvene bere, ki je izredno bogata in raznolika.

Moje prvo srečanje s prof. Novakom sega v pozna sedemdeseta leta, v čas začetka mojega študija v Ljubljani. Ne spomnim se več, kdo me je napotil k njemu. Vem le to, da ko sem stopila v njegovo sobo, polno knjig, zapiskov in ko mi je za dobrodoščilo zastavil vprašanje bodisi o Weöres Sándorju ali o kakšnem madžarskem etnologu, jezikoslovcu, sem se zavedala, da sem na "izpitu". Priznam, da sem se potila od strahu: "Kaj če ne bom znala pravičnega odgovora?" Ta ocena ne bi bila vpisana v pravi indeks, zavedala pa sem se, da ga ne smem razočarati. Ne glede

na moj strah, so moji obiski postali dokaj redni. V nadaljnjih dvajsetih letih me je strokovno usmerjal, dajal mi je napotke pri pisanju mojih študijskih obveznosti. Strokovni pogovori, kramljanje o vsakodnevni stvarih so bili zmeraj prepleteni s porabskimi Slovenci, z njihovo usodo. Njegovo oko je bilo usmerjeno v Porabje, ni bilo dogodka, o katerem ne bi vedel. In tako je sčasoma njegova soba postala nekakšen "otok Porabje" v Ljubljani, kjer sem velikokrat ravno z njegovo pomočjo prebrodila marsikatero krizo, potešila domotožje itd.

Profesor Novak, iskreno Vam čestitamo za Vaš rojstni dan in hvala za Vaš trud!

Katarina Hirnók

Pismo iz Sobote

Od bojne nam je že vse lagvo

Zgodilo se je tou, ka smo vsi vkūper že dugo brodili. Edni so si tou prav želeli. Po Srbiji kapelejo bombe in rogejo rakete. Vsiški nemili den v novinaj, po radijoni, na teveni štejmo, poslušamo in glejdamo, kelko je mrtvi, ka vse se je vkūp sūnilo, kelko pejnez je za vsigdar ta lūčeni. Nemo zdaj gučo, sto pravico ma v tou bojni, zato ka ni ena bojna je nej pravična. Pa ške tou je, v vsiški bojni gestejo bar dveji istini in bar dvouji, ka lažajo. Od toga mi je že vse lagvo! Zato, ka ena istina je gvūšna, pri vsem tem najbolje trpi človek.

Če poglednemo nazaj, se je vsiška bojna do zdaj skončala. Vsigdar je po tistom konci biu nešče, ka je bojno zgūbo in nešče, ka jo je doubu, ka je po domače povejdano, gvino. Ta bojna, ka jo gnesden glejdamo, je takša bole velka, gde merajo lidje. Če pa ne gledamo ta daleč prouti Beogradi pa malo kouli sebe poglednemo, te leko vidimo puno mali bojni kouli nas tō. Gvūšno je, pravijo, ka najvekšo bojno bije vsiški človek s svojim žitkom. Tou pa prej zatou, ka mora človek živeti in če škē živeti pa preživeti, se mora z življenjom biti. Leko, ka je tou istina, leko, ka nej. Dapa meni je čudno tou, ka človek živē življenje, te ga pa tou življenje tira, naj se z njim trga in mantra, ka de ga živo. Rejsan čudna bojna!

Drūge male bojne pa so tiste, ka ji majo lidje med sebov in lidje sami s sebov. Tē male bojne so tiste bojne med sousedami. Tē so leko trno špajnsne. Včasī rejsan kakša sekira po zraki priletī, največ haska pa od tej bojni majo birovijie pa fiškališi. Te gestejo bojne med žlato pa bojne

med starišami in mlajšami, med šoulo in mlajšami, med prejnijimi in delavci, med ženo in možom, med pijanim in treznim, med cerkvijo in pogansko glavou, med edno in drugo klajfarco, med... Sto bi ške vedo, med kom vse nega takši malo bojni. Najbole čudne male bojne pa ma človek sam s seuv. Prajli smo že, ka nega poštene bojne, dapa moguče bi leko ta mala bojna nut v človekovom srceji in dūši bila tak malo, malo poštena. Zakoj? Zato, ka se človek po tistoj bojni nut v sebi sam odlouči, ka de naredo. Če si človek brodi, ka bi rad gledo televizijo, vōra pa je že kesna, zran trbej pa rano gor stanoti, te se mora sam odloučiti, ka de naredo. Leko gleda televizijo, leko dé spat. Če de gledo, te de vgojno trno sneni. Če nede gledo, si lipou spočine, dapa nede vido tistoga, ka ga zanimle. Če de sneni, de tou čistak njegva briga pa če nede vido tistoga, ka ga mantra, je tou tō njegva briga. Gvūšno, v tou maloj bojni med gledati ali nej gledati, spati ali nej spati, se mora človek sam odloučiti, sto de gvino, postela ali teve.

Vej od tej mali bojni ranč nej bi brodo, če bi nej bilou tej velke v Srbiji. Kak nam je že ta bojna, pravzaprav, kak so nam tē bojne že više prišle, pa vam povej tou, ka se mi doma spojne bojnamo. Prizprav, ne bojnavo se ge pa moja tašča Regina, trno čedna ženska. Tak nam je že ta bojna više prišla, ka se razmejva pa poštvleva, kak ške nigdar nej. Bar nekšen hasek od vsega toga.

Ostante v miri, MIKI

Tradicionalno srečanje v Podkumi

Že je štirto leto tomi, ka smo spoznali mešani pevski zbor v Podkumi. Gorenjeseniški pevski zbor je v Trbovlje bio pozvani na dva dni. Drugi den smo v Podkum šli v cerkev. Ves je ranč bučo (proščenje) mejla. Oni na den sv. Jurija majo bučo. Tam po meši smo meli koncert. Te smo pa mi pozvali njini zbor v Porabje, eške v tistom leti na božični koncert. S toga je pa tau vöprišlo, ka smo se sploy vküp segreli, tak ka so oni že trikrat bili pri nas, mi pa zdaj na njihov buči že štrtič. Lani, gda je emo naš pevski zbor 60. obletnico, so oni bili naši "glavni" gostje.

Letos je znauvič prišlo pozvanje od nji. Metka Brinjevec, predsednica zbora, nas je vse po duplansko pozvala. V pismi je tak pisalo, da smo letos samo mi pozvani zatok, ka smo njihovi najdražji gosti pa samo z nami škejo biti. Prosili so nas za tau tü, ka na njihov buči naj mi spejvamo pri svetoj meši. Po meši pa smo meli kratek koncert.

Nika posebnoga smo doživeli po meši, po koncerti. Lüdje so k nam stapali, pa so nas valili za lepe meše, za lejpoga spejvanja volo. V Sloveniji, gde je pesem rejsan doma, takšo priznanje dobiti, je, po mojem, nej malo. Sploy smo radi, pa tak mislim, da tau našim pevcom tü vse več volé da za delo. Dosta nastopov (fellépés) čaka nas, če samo do pauleta gledamo.

Podkum, ta čüdovita pokrajina, nam je nepozablena. Lüdje iz Podkuma so nam pa že davnik postanili dobri, dobri prijatelji. Zavalimo se za tau paut Slovenski zvezi, ki nam je potne stroške pokrila. Skupino je pa spervodo pa ešče potrebne stroške pokriu Martin Ropoš, predsednik Državne slovenske samouprave, župan na G. Seniki. Zbor se njemi tü zavalili za trüde.

Da bi pa nej pozabili, komi leko zavalimo naše prijatele, smo med tau potjov šli v Trbovlje tü, če rejsan na sploy žalostno "srečanje". Predsednica njihovoga pevskoga zbora se je eške nej dugo dosta trüdila za nas. Samo si mislimo na srečanje "Pesem ne pozna meja" pa na vse druge programe. Jelka Rojšek je na žalost več nej med nami. Na njeno slednjo paut smo go nej mogli sprevediti, liki zdaj smo ji na grob nesli pušeo rauž, smo stanili pred grobom, zapeli njej pesem "Vsi so venci bejli". Na tau žalostno srečanje je prišo njeni mauž, Martin Rojšek tü. Jelka! Počivaj v miru.

I. Barber

LEPO SLOVENSKO

Zveza Slovencev je s pomočjo slovenskih učiteljev ter svetovalke za slovenščino priredila tekmovanje v recitiranju za učence narodnostnih šol. Na tekmovanje, ki je potekalo 28. aprila v Slovenskem domu - se je prijavilo 26 učencev iz seniške, števanovske in monoštrške šole. Osnovnošolci so tekmovali v štirih starostnih skupinah. Naštejmo zmagovalce:

1. in 2. razred: I. mesto: Bernadett Virovec; II. mesto: Anamarija Bedič; III. mesto: Kristijan Treiber.

3. in 4. razred: I. mesto: Katalin Čato; II. mesto: Kiti Virovec; III. mesto: Žuzana Nemet.

5. in 6. razred: I. mesto: Rita Gredlič; II. mesto: Žuzana Zankoč; III. mesto: Erika Dončec.

7. in 8. razred: I. mesto: Lilla Fasching; II. mesto: Melinda Čato; III. mesti: Sabina Horvat, Reka Hirnök.

SLOVENSKA SLOVNICA

Slovenska slovnica Franceka Mukiča se dobi na Zvezi Slovencev v Monoštru (Deák Ferenc u. 17.). Cena: 1.000 forintov.

SZLOVÉN NYELVKÖNYV

Mukics Ferenc Szlovén nyelvkönyve megvásárolható Szentgotthárdon a Szlovén Szövetségén (Deák Ferenc út 17.). Ara: 1.000 forint.

**Spremljajte televizijsko oddajo
SLOVENSKI UTRINKI
vsak drugi torek ob 16.00 na
1. programu madžarske televizije.
Naslednja oddaja bo v torek,
11. maja 1999.**

... DO MADŽARSKE

Razstavi

- Od 5. do 25. maja je v gledališki dvorani v Monoštru na ogled razstava lončarja iz Örséga Attila Alberta.
- V Slovenskem kulturno-informativnem centru so 6. maja odprli razstavo grafika Lasla Kamperja. Razstavo si lahko ogledate do 2. junija.

Podpis sporazuma o sodelovanju

Zveza Slovencev na Madžarskem in Državna slovenska samouprava sta 29. aprila podpisali sporazum o sodelovanju z občino Šalovci.

Začenja se gradnja železnice

30. aprila je bila na mejni točki, kjer bo železnica prečkala mejo med Madžarsko in Slovenijo, slovesnost ob začetku gradnje železniške proge. Železnica bo prestopila mejo pri Hodošu.

Stanje manjšinskega jezikovnega pouka

Imre Anna, sodelavka Državnega pedagoškega inštituta, je pripravila študijo o stanju pouka manjšinskih jezikov ter ugotovila, da starši manjšinskih otrok dajo prednost učenju nemškega in angleškega jezika. Le 46 % manjšinskih staršev pripisuje velik pomen učenju materinščine. Približno 38 tisoč učencev se uči v nemških narodnostnih šolah, njim sledijo Slovaki (4462 učencev), Hrvati (2552), Romuni (1127), Slovenci (265) in Srbi (251). Avtorica pa opozarja, da pri učenju nemščine gotovo ne gre le za učence nemške narodnosti, temveč tudi za tiste Madžare, ki menijo, da se bodo v nemških narodnostnih ali dvojezičnih šolah bolje naučili nemščino. V večini le-teh poučujejo nemščino kot drugi jezik, zato pa ne more odigrati vloge ohranjalke narodnostne identitete.

Dominik Gider iz Rogašovec so nam pripovedjali

Gra luščili v vouzi

„Ge sam 43-oga leta šou v Nemčijo, ka moj brat, ka je v Ameriki, má ženo iz Nemčije. Ge prlé kak sam v madžarsko vojsko šou, sam šou ta k rodi, ka sloboud vzemem od nji, pa so me na granici Nemci zgrabili. Paperov sam več nej doubo, ka sam že bio vzeti za madžarskoga soldaka, zato pa sam na črno šou. Nemška vojska je streljala namé. Gda so me zgrabili, te so me gnali na policijo. Sam 18 dni bio zaprejtí. So me ščeli dati v delovno četo (munkaszázad) v Nemčijo. Ge sam pa pravo, ka ge ta nedem, ka sam ge vogrski soldak, sam že na štelingi bio, pa name naj domou dajo!

Dva dni sam te ešče bio v zatvori (vouzi) pa te so me dali nazaj v Gederovce. Te sta me pa gnala na Tišino dva madžarska žandara. So telefonerali es gor k nam v Rogašovce, Szarvaslak je tou bilou madžarsko, ka če prej mene poznajo. Jaaa, poznajo, té je prej, kak ge, tú levente predjen bio. Vsakí keden smo meli šest vóir vaje (probo). Te so me pústili, ka leko idem domou.

Za tri kedne sam doubo, ka morem iti k „Magyar Királyi Törvényészék” v Somboteu, v Szily János ulico. Tam nas je vkúper prišlo 21 Prekmurcov. Ge sam pet dni vouze doubo. Šteri je eno rejč sopno, ka se je štu opravičevati (vözgučavati), je par dni cuj doubo.

V naši sobi nas je sedem bilou. Vsi smo Prekmurci bili. Bertalaníč Jožef iz Nuskove, Gomboc Jožef z Večeslavca, bio je eden gor z Bistrice... Prvi den se je paznik (stražar) nejst koriu z nami, ka smo nej gorstanili pa se zglasili, gda je on v celico stoupo. Jaaa, kak bi me javili (glasili), če smo pa nej znali madžarski? Samo tak tukli.

Za štraf drva žagali

(No, ge sam malo znao, ka smo se pri „levantaj” včili: *vigyázz!, pihenj!, jobbra!, balra!* pa takše... Šteri so nej prišli na probe, so madžarski štondarge prišli po nji pa so za kazen (štraf) cejli den mogli drva žagati. Dosta moji lejtnikov so 43-oga leta pobejgnili prejk granice pa tam delali do 45-oga leta. Ge sam si pa mislo, kama

mo ge šou, vej sam pa doma meo staroga očo pa mater!?) Te nas je paznik pito, što de šou gra luščit? Sam pravo: mi z drage voule! Idemo!... Te smo štirge šli vó v Somboteu s takšimi malimi koulami, ka smo nikši kuln pelali notri. Ženske, ka so z boue šle, so nam žemle lučale, ka so videle, ka smo mi iz vouze...

Dominik Gider kak vogrski soldak

Po vouzi sam tri kedne bio doma, nato pa sam rukivo v Huszt v Karpataj. Tam sam bio od oktoubra do decembra. Tam nas je bilou prej 40 Slovincov iz Prekmurja (utászke)... Marcíuša 44-oga leta so nas Slovence pa Vojvodince djali v Somorja blúzi Komarna. Tam smo samo stražili. 50 mejtrov poulek je bila Duna, mi smo te ta hodili koupat. Tam sam se razhlado, zato sam prišou v bolnico (špitale) v Komarno. Te so Amerikanci, Anglezi že hodili bombarderati, tak ka se je vse trousilo!... Doktor je me poslo domou za štiri kedne. Ejji! Tou sam ge rad čuo! Gda pridem domou, eden moji lejtnikov je že pobejgno iz madžarske vojske, drugi se je tam skrivo, pa so ednouk k meni prišli. So me nagovardjali, naj ge tó ne idem nazaj. Nej!!! Ge mo pa šou nazaj! Ge mo se skrivo, pa tú mi naslednje madžarski žandarge očo ali mater bujejo ali kaj, pa kak de ti tou vóvidlo!?! Mo vsigder móu na dušni vejsti, ka sam tou ge kriv! Ge mo šou nazaj!

Gda sam prišo nazaj, so nas odpelali na front! Najprva smo 14 dni vežbali (probali) na Tisi. Bili smo v kraji Abaszalók. Ge stojim na straži tam, gde je bio púksin pra. Pa vidim, ka po

vesi civilge bežijo. Nej sam dao valati, ka prej na drugom konci so že Rusi. Gda sam čuo, ka že rejsan fejt dúnjajo, streljajo pa tanki idejo, ge púško svojo stisnem pa bežim ta, gde smo spali. Tam pa več nikoga nej bilou!...

Rusi v madžarski uniformaj

Tak eno pet kilometrov znak ge tú letim, tam je bila Tisa. Tam so te že Nemci prileteli, SS-ovci, rokave so meli gorzozúkane, so kričali kak nouri: kama bežite?!? Nemci so se postavili, nas vogrské soldake so stavili. Pa rejsan: samo trije ruski tanki so bili pa ene 20 ruski soldakov. Nemci so tanke postreljali, Rusi so pobejgnili. Prlé so naše dva zgrabili, ka so stražarsko mesto nej zapústili, so je lepou do nagoga dojsleki, samo so je v spoudnji lačaj nihali, ka so se tak Rusi v madžarskom gvanti leko med Madžare zmejšali kak špijoni...

En mejsec smo na enkraj Tise bili mi „Madžari”, na drugi kraj Tise pa Rusi... En cajt smo si tak dobri bili, ka smo leko venej frajšli na koteo gejst! Jaaa, te se je pa gnouk nikaj svadilo pa smo se več vópokazati nej smeli... Te so gnouk samo Rusi prej vdarili. Te smo mogli znak, znak, znak. Naslednje smo prišli v Esztergom-Párkány. Gda smo prej prišli, te so moust v lúft pústili.

Pa tam sam te ge pobejgno. Sedem dni sam bio pri enom kmeti (pavri). Te so pa Nemci prišli ta, ka sam tumač bio. Ka so Nemci po vesi odili s konjaji kúpúvat krmo, slamo, oves, kukarce... Ge sam pa takšo bolezan doubo! Ge nazaj morem v našo vojno! Sedem dni sam se skrivo pa sedem dni isko. Gnouk so me gorstavili mladi njilaške, če sam prej ge nej s fronte pobejgno. Nej! Ge ranč svoje pajdaše iščem. Pa so te uni pokazali, gde so bili moji. V Tornaszentmiklósi sam je najšo.

Od tistec so nas te Rusi znak tiskali do Sombotela. Tou je že 45-oga leta bilou. Natou so nas prouti Balatona potisnili, gde sam 25. januara bio splazerani v rokuu, plečo pa hrbet. Šče zdaj mam vse brizge... V bolnici v Somboteli nam je padar pravo, ka šteri smo na takšom

teritoriji, gde nega Rusov, leko idemo domou. Ejji, kak sam ge bio veselí!...

Skor pilouta bujla v špitalaj

Te pa pride drugi ukaz, ka vse ranjence je trbej v Nemčijo odpelati! Sedem dni so nas v Nemčijo pelali. Nas je 140 „Madžarov” tam bilou... Gda mi je že dobro bilou, te sam se pa tak zviso, ka smo se že začnili hejcati. Pod menov je ležo eden od madžarski piloutov. Vrkaj midva z enim Madžarom sva se „bila”, sva se metala, ka sva že zdrava bila, pa sva postelo razstrgnila pa na pilouta zletela!... Gda je vizita bila, je piloutar pravo, ka tévadva naj včasik na front dajo, ka téva več ne slišita v bolnico!

G. Dominik I. 1999

Tou je bilo že kouli vúzma, pa smo se vozili ne vej, kelko dni, v Grafenwóhr. Tam je bilou 8 gezarou Madžarov! Piloutke, vojska, vojna muzika (sodački goslarje)... S konjom so dali vlečti velki boben... Jooj, ka je tam bilou, tou je nej za povedati! Te so začnili bombarderati Amerikanci. No, sam si mislo, če nas zdaj zgrabijo Amerikanci v nemški uniformaj (sodački gvantaj), pa smo te nej Nemci! Tou nede dobro.

Štirge smo vujšli. En vogrski predjen iz Košic nam je naredo papere, ka smo mi prej inak poslani. Nej prouti fronti, liki prouti domi. 14-oga aprila 1945 smo začnili peški iti pa do 9. maja smo šli... 1. maja nam je predjen pravo: tú smo Madžari, tú ste Slovaki, Rusini, Romuni, tú so Srbi, Slovinci... Zdj več dale ne smejmo vkúp, ka če nas Nemci zgrabijo, nas na front denejo, pa zadnje vóre tú leko življenje pústimo. Naj idemo, kama znamo!... Gđa

smo šli vrazmo, vsi smo joukali. Da smo si bili kak bratke!

9. maja vgojno (zrankoma) pa so prišli Amerikanci, Anglezi s tankami, črnci (nuzerge) so zvúna gor sedeli. Ružili so po cesti, lidgé so pa vó na cesto leteli pa kričali: konec bojne! Konec bojne!... Za tri-štiri kilometre so nas češki partizani zgrabili pa nas gnali v kasarno v Šentpetrovo. Nas so dali v lager pod milo nebo. Ge pa Pavlo iz Vojvodine kak zgrablenca sva prišla k enomi pavri v Picek. Tam sva bila od slednjoga maja do 15. septembra. Vgojno v pou trej nas je zgono pa večer pred deseto nigder nej spat. Ge sam emo šest konjov, s šterimi sam joust delati...

Dobrovoljce prej obejsijo

Te smo prišli v Prago, 40 „Jugoslovanov” se nas je vkúp zbralo pa smo se 15 dni pelali v Jugoslavijo v Velko Kikindo. Gda cuj stano, dva partizana gja z automatskimi púksami, nas ženejo na postajo, meni pravijo, če sam bio dobrovolc, ka sam se sam zglaso k sodačiji, te me prej obejsijo. Nej!!! Ge sam doma staroga očo pa mater pústo, ge sam mogo v vojsko, ka smo pod Madžari bili!... 14 so nas pústili, so nam dali karte za cug, ka mo se prej 15 dni leko vozili po Jugoslaviji, pa mo prej videli, ka škode smo naredili! Ge sam pa pravo: vej smo pa mi nej na tom fronti bili!?!...

Gda vgojno o štiraj ali peti pridem domou et k kni, rogačem, „Što ge?” oča pitajo. Gda sam štu povedati, ka ge, sam joukati začo. Joukati...

47-oga leta pa sam mogo iti v vojsko Tita služit v Pančevu, gde zdaj bombarderajo... Zdj ka dosta govoriyo zavolo bombarderanja v Jugoslaviji, sam po noriji pravo našomi dúhovniki, ka se ge na bogim, še zdaj mam na vejsti, kelko Rusov sam zostrejlo!... A tou si delo!?! Dosta?.. Dje, na stotine!... No, samo sam se malo hejco. Ovak je pa bojna bila, streljali so uni, streljali smo mi... Tou ne vej, če sam kaj zavado tú. Tou gvúšno, ka so me oni spazerali. Ze 40 lejt sam invalid (rokkant), istina, ka nej za bojne vole...”

Francek Mukič

OTROŠKI

Milivoj M. Roš

Škrat Babilon in ške eden škrat

Dugo, dolgo je biu škrat Babilon čistak sam v svojoj dolini kre reke Rabe. Na, neje biu sam, zato ka tam živijo lidje. Pomejni, ka ne moremo prajti, ka je biu sam. Leko pa povejmo, ka je biu sam kak škrat. Biu je edijni škrat, ni enoga druga ga nej bilou tam kouli, samo un, škrat

Babilon. Gvušno, ka njemi je nej biu dugičas. Zato si je ranč nej zelo, ka bi tam kouli ojdo ške kakšen drugi ali tretji ali štrti ali peti ali mogouče cilou devetdesetdeveti škrat. Dapa eden se je edno nouč li ta pritepo.

Bila je lejpa, jasna, topla sprtolejtna nouč. Bila je takša nouč, kak če bi se vse najlepše leglo na zemljo. Tak se je počuto škrat Babilon tō. Z blaženim občutkom se je zavlejško v njegvi najlubši rour in senjo lejpe senje. Nagnouk pa zgrmi, fudne velki vōter, dapa, nej ednoga oblaka je nej bilou na nejbi. Brž se zbidi in pogledne vō iz roura. Gori po nejbi je lejto nekši njemi nepoznani škrat in vkūp zvaio vse najbolje lagvo, ka leko z nejba spadne na zemljo.

Kak zove se lagvi škrat,

ka mi ne more biti brat.

Dapa, nej ga vzeu v pamet. Tada je vkūp naganjo snejg, dež, grmlanco in vijer. Vō je vido, kak če bi nej meu tejla, liki njemi roke pa noge rastejo vō iz glave. Tak je te lejto es pa ta po nebi, kak če bi biu potač. Škrat Babilon se je zdigno gor do njega in ga stavo.

Sto si ti, ka tak ne maraš lidi?

Glava z rokami in nogami pa ga je samo grdou poglednola in ga fudnola ta daleč prejk Srebrnoga brejga. Zaleto se je v najvejško brezo, se stepo in grato najbolje čemerem v svojom žitki. Najbole brž, kak je mogo, je odleto nazaj nad svojo dolino, gde je že tisti naredo zimo. S svojimi dugimi nojetami ga je zgrabo za nogou in ga začo vrteti po zraki.

Brba, brba, brbe,

brž povej, kak ti je ime!

Brba, brba, brba,

tū sam ge doma!

Brba, brba, brbej,

spucaj se od tejc.

Te ga je pa zagno s takšo močjou, ka se je nej stavo vse do Merke. Grmlanca je enjala, dež in snejg sta odišla, tak kak sta prišla in vijer je več nej spejvo kouli kikkou, dapa lidje so se ranč nej zbidili od vsega toga. Škrat Babilon pa se je v svojom rouri, že palik čistak sneni, samo ške pito:

Vejpa ranč ne vejmo od keje je prišo in kak njemi je ime, in že tada je blaženo spau.

Učenje jezikov

Madžarska je mala država v srednji Evropi. Madžarski jezik ni svetovni jezik, zato moramo obvladati enega ali dva jezika, če se hočemo razumeti s svetom. Večina ljudi se uči nemščino ali angleščino, ker sta to svetovna jezika, saj ju uporabljajo v trgovini in tudi v informatiki. Ampak nista samo tadva pomembna. Tudi če iščemo dobro službo, moramo poznati tuje jezike (npr.: prodajalec, tajnica, novinar, zdravnik itd.).

V osnovni šoli je obvezen en tuji jezik, v gimnaziji pa sta dva. Dobro je, če se v šoli učimo tuje jezike 4-5 ur tedensko. Menim, da je poučevanje jezikov na naši šoli na dobrem nivoju. Učimo se mnogo besed in izrazov, besedila pripravimo, memoriziramo, prevajamo, ponavljamo slovnico in leksiko.

Če potujemo v državo, katere jezik se učimo, lahko preizkusimo naše znanje. Če imamo premalo ur v šoli, takrat je potrebno v šolo za jezike in tam lahko obiskujemo jezikovne ure. Ampak zato plačamo zelo veliko denarja.

Po narodnosti sem Slovenka in živim v Slovenski vesi. Blizu je Slovenija, ta država je tudi mala, meri 20.251 km² in je manjša od sosednjih držav.

Zdaj hodim v četrti razred gimnazije, kjer se učim dva jezika: slovenščino in nemščino kot tuji jezik. Madžarsko se učimo vse učne predmete, kot npr. zgodovino, matematiko, fiziko... Rada se ukvarjam s slovenščino in informatiko, pa imam tudi namen v bližnji prihodnosti študirati na Visoki šoli v Szombathelyu. Poleg slovenščine bi se rada učila še

angleščino. Ker je pregovor: "Več jezikov znaš, več veljaš" danes vedno bolj pomemben.

Po mojem mnenju je čedalje bolj potrebno, da se vedno več učencev uči slovenski jezik, ker bomo imeli še tesnejše vezi s Slovenijo. Tam je uradni jezik slovenski jezik, katerega govori skupaj s Slovenci zunaj slovenske države (tudi v Porabju) ter z izseljenci po svetu komaj več kot 2,5 milijona ljudi in velja za enega najmanjših slovanskih jezikov.

In še nekaj. Najprej se moramo naš materni jezik natančno naučiti in ga negovati, saj "Narod živi v svojem jeziku".

**Katalin Daniel 12. b.-r.,
Gimnazija Monošter**

"Ujemimo svoje sanje"

Sredi meseca marca je bila v Monoštru razstava slikarja in kiparja Evgena Titana. Rojen je bil 1929. leta v Murski Soboti. Z ustvarjanjem je pričel že v rani mladosti, želja po spolnjenanju pa ga je gnala preko Beograda v evropske kulturne prestolnice. Med njegova najštevilnejša likovna dela sodijo izrezljanke v papirju (vinjete) in male plastike v lesu.

Učenci iz gornjeseniške osnovne šole smo si tudi ogledali razstavo v hotelu Lipa. Ogleдали smo si njegove slike, pastirske palice in kipe. Slike so imele naslov, kot na primer: Na paši, Bogojanska simfonija, Sanjsko potovanje, Komu zvoniš?, Hitrost misli, Demoni, Življenjski krog, Prepovedan sadež itd. Slike imajo zraven tudi razlago. Na palicah so bili datumi, njihovi naslovi pa so bili npr.: Mojzes, Krsnik. Kipi so bili tudi lepi. Kip, ki je predstavljal brata in sestro, kip o dromedarju. Kipu, ki je prikazal solze, je bil naslov Solzice.

Titanov moto je: "Ujemimo svoje sanje". S tem misli, da ima vsak svoje sanje, da bi bil svet boljši in lepši. Je tudi optimist. Na koncu razstave je vsak učenec dobil razne stvari. Delali smo tudi fotografije z njim in prebral nam je pesmi. Z lepimi spomini smo se odpravili domov.

**Viktorija Hanžek, 8.r.,
OŠ G. Senik**

Plešimo, spevajmo!

11. aprila je gornjeseniška Slovenska manjšinska samouprava imela folklorno srečanje z naslovom: "Plešimo, spevajmo!" Nastopale so folklorne skupine, odrasli z Gornjega Senika in iz Beltincev, otroška folklorna skupina OŠ Gornji Senik in učenci glasbene šole. Vsi so lepo plesali in igrali, še celo gledalci. Jaz sem plesal v otroški folklorni skupini. Ko je bil konec, smo dobili darilo, potem smo pa bili povabljeni na večerjo. Imeli smo se zelo lepo.

**Roland Neubauer 5.r.,
OŠ G. Senik**

Telefon

Nekega dne smo naročili telefon. Ko mi je mama povedala, sem bil zelo vesel. Kupili smo lep aparat. Prišli so monterji in ga priključili. Za vsak pogovor je treba plačati, zato ne smem kar naprej telefonirati. Kadar zazvoni, je slišati po vsej hiši. Takoj pohitim k telefonu, dvignem slušalko in rečem: prosim.

**Viktor Nemet 4.r.,
OŠ G. Senik**

Pomlad

Hudo mrzla zima je za nami. Sonce vsak dan sije topleje. Ljudje so z veseljem začeli delo na vrtovih in na polju. Gozdovi in travniki so zopet zeleni. Najlepši so pa cvetlični vrtovi. Najprej so pokukali iz zemlje zvončki. Potem so pa začeli cveteti žafrani, vijolice, hijacinte, narcise in tulipani. Skromno krasijo še vrtove mačehe in spominčice. Nabral bom šopek cvetic za mamico in babico za materinski dan!

**Balaž Bajzek 4.r.,
OŠ G. Senik**

Kokošja družina

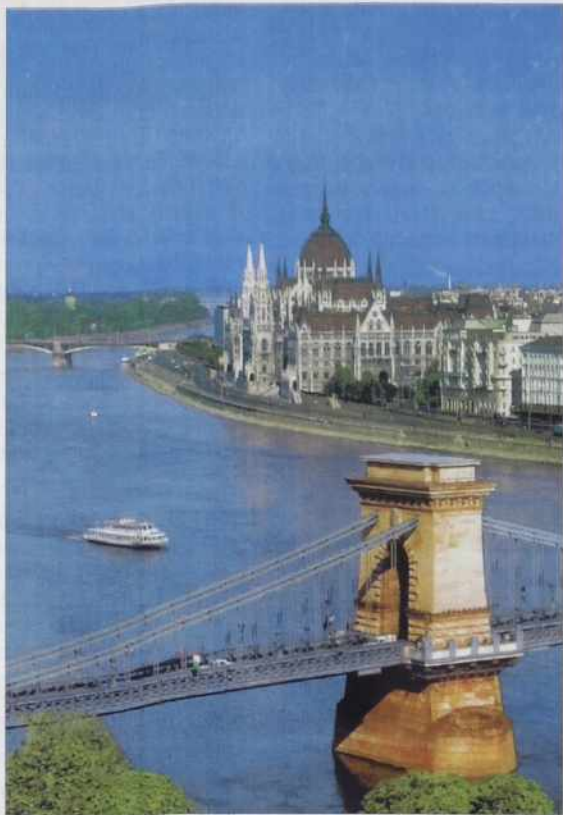
V kokošnjaku živi kokošja družina. Že zgodaj zjutraj se s kikirikanjem oglasi petelin. Zbudi vse kokoši. Kokoši pridno nesejo jajca. Iz jajc se izvalijo piščančki. Rada imam piščančke.

**Erika
Cziraki 3.r.,
OŠ G. Senik**

KOTIČEK

OTROŠKI

Biser ob Donavi

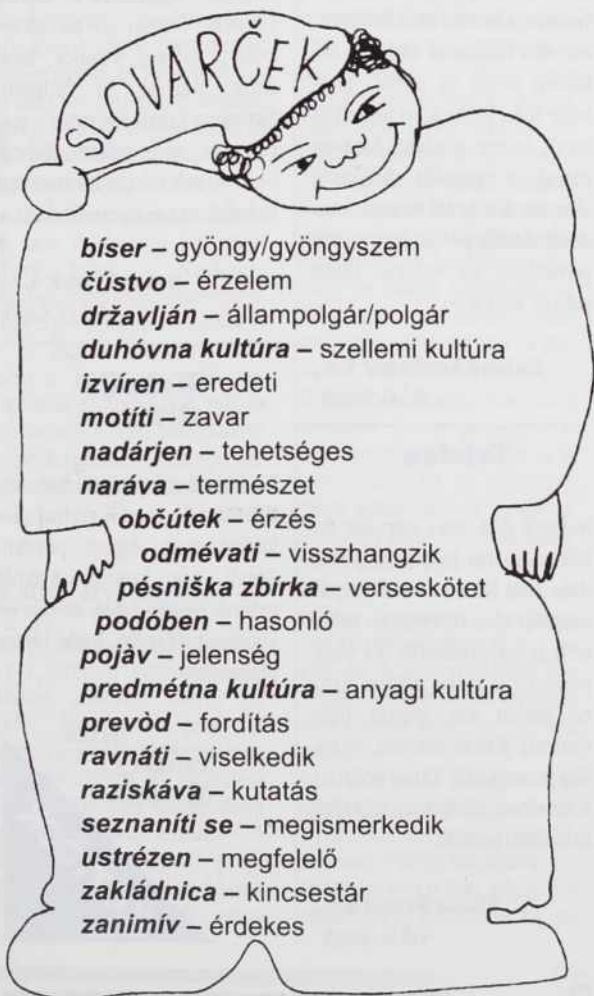
Da je Budimpešta pravi turistični biser, o tem ni nobenega dvoma. Tudi seriji turističnih prospektov, ki si jih je omislila *Založba Merhavia* v Budimpešti pred tremi leti, bi lahko rekli kar založniški biser. Mesto, ki se lahko ponaša z 2000-letno zgodovino in dvema milijonom prebivalcev, je predstavljeno s 67 čudovitimi barvnimi posnetki najboljših madžarskih fotografov. Poljudno napisana spremna beseda se da prebrati v pičle pol ure. Na notranji sprednji platnici je turistom na voljo tudi zemljevid osrednjega dela mesta. Knjižica na 36 straneh je oblikovana s prefinjenim okusom.

Zanimivo je, da izdaja v madžarskem jeziku ne obstaja.

Letošnja slovenska različica predstavlja že kar 22. jezik, v katerem je bila publikacija objavljena. V našo materinščino jo je presadil *Francek Mukič*, lektorirala jo je *Valerija Perger*. Letos je izšla tudi

verzija v hebrejščini. Na voljo je tudi v takih eksotičnih jezikih, kot sta japonščina in kitajščina. Od madžarskih sosedov so zaenkrat izostali samo Slovaki. Norveško in švedsko varianto pa ravnokar pripravljajo za tisk.

Publikacija se lahko nabavi v *Knjigarni Merhavia* v Budimpešti (Teve u. 42. - pri peštanskem koncu Arpadovega mostu). Obstaja pa možnost, da se bo dobila v slovenskem, nemškem, angleškem in italijanskem jeziku tudi v *Slovenskem domu* v Monostru.

ZA SMEJ

Pünkeo

Naša Ilonka je vsakšno leto mantrala svojga dragoga moža, Adama, naj prej gnauk na brgé deta na vikend. Adam je nej trnok rad emo brgé, depa zatok se je gnauk itak podau pa je dovalo, da bi edno soboto pa nedelo šla v brgé. Gda se že pakivata, Ilonka pravi: "Adam, zdaj gnauk bi nikam leko úšla, depa je nej mogauče. Nejman nika, ka bi nase djala."

Adam je pa zdaj malo čemerasti grato pa etak pravi: "Kaj bi nej mejla kaj nase djati. Tűj je moj zeleni ruksauk, dej si ga nase pa hajde."

Zakon

Kalman pa Ferenc sta si etognauk not sedla v krčmau. Gda sta že tak kaulag deset špricarov spila, ka je naprej prišlo? Ženske. Kalman etak pravi Ferenci: "Zakoj se pa ne oženiš? Oženi se! Vejš, kak je tau fajn, gda je, povejmo, človek betežen, pa te geste nakak..."

"Tűma boj, Kalman! Takšoga reda človeki dojde, ka je be-

težen, nej pa ešče edna ženska. Tau bi nej mogo vòprstati."

Gnesden

Naš Pištak se trnok boji za svojo (h)čer, šké da bi se dobro oženila. Pa te gnauk čűje, ka de se prej ženila z ednim laufarom. Gda domau pride, go naprej vzema: "Le-pau smo! Mi domanji najoslednjim moremo zvedati, ka 'š se ženila. Dobro. Ženi se! Depa nikak pa nikak ne dopűstim, ka bi se s tejm laufarom ženila."

(H)či pa: "Oča, nika se ne bojte. Oženim se, depa nej na dugi cajt."

Na ja

Naš Gusti je etognauk doma kaulag rama nika delo pa čűje, ka se saused, Franci strašno dere s svojo ženov. Gusti drugi večer v krčmau dě, tam sreča Francina pa ga pita: "Franci, ka sta pa mela z Juliškov, ka si se tak drau z njauv?"

Franci pa: "Ka, ka? Ti si se eške nej svado z ženov? Pa če na teltja šké znati, ti povej. Zatok sam se drau z njauv, ka sam go pito, kam je djala moje mesečno plačo."

Gusti pa: "No, tau je vreda. Depa te zakoj si go pa gnes tuko pa tepo?"

"Zakoj, zakoj? Zatok, ka je gnes vòovadila, kama je djala plačo." I. B.

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtrek

Glavna in odgovorna urednica

Marijana Sukič

Naslov uredništva: H-9970 Monošter, Deák Ferenc út 17, p.p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:

SOLIDARNOST D.D.
 Arhitekta Novaka 4
 9000 Murska Sobota
 Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-715/93 mb z dne 3.11.1993, se časopis PORABJE uvršča med proizvode, od katerih se plačuje davek od prometa proizvodov po 13. točki tarife 3. zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92).
 ISSN 12187062

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine